

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Фонд Східна Європа

Подання декларацій особами, які уповноважені на виконання функцій держави (досвід Литви, Польщі, Німеччини та Великої Британії)

Інформаційна довідка, підготовлена
Європейським інформаційно-дослідницьким
центром на запит
народного депутата України

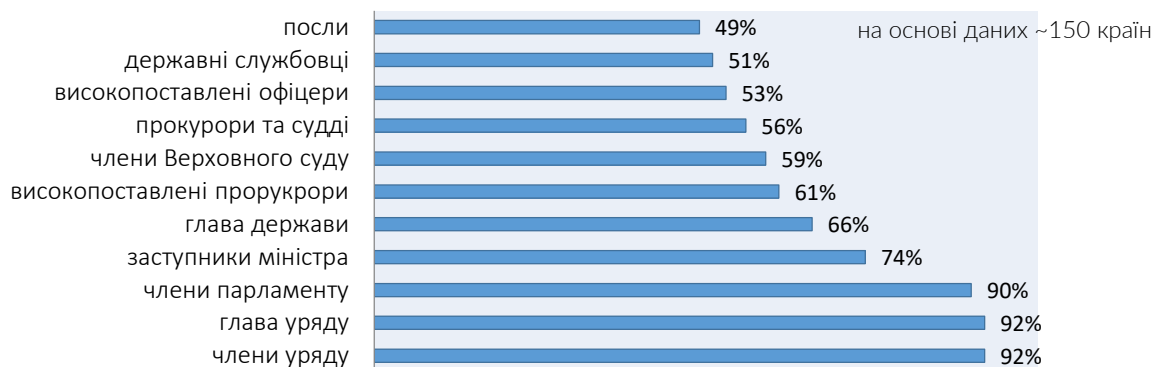
Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Діяльність Європейського інформаційно-дослідницького центру здійснюється в рамках програми USAID "Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво", що виконується Фондом "Східна Європа". Більше про центр на сайті <http://euinfocenter.rada.gov.ua/>

Резюме

Система декларування застосовується для вирішення **двох основних завдань**:

- виявлення «індикаторів корупції» (фактів, що свідчать про можливе скоєння посадовою особою корупційного правопорушення)
- виявлення конфлікту інтересів (ситуації, коли особисті інтереси посадової особи можуть призвести до необ'єктивного виконання службових обов'язків)

За дослідженням Світового банку¹, **основними суб'єктами декларування** є члени парламенту та уряду. Частка осіб, які подають декларацію:

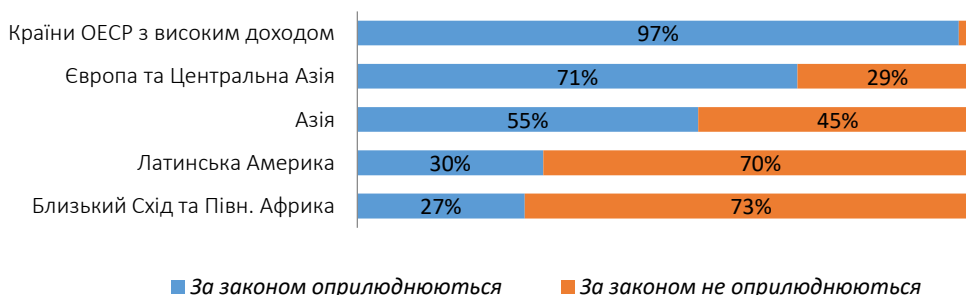
В 11 державах-членах ЄС немає обов'язку декларування у суддів Верховного суду (серед них Австрія, Бельгія, Данія, Франція, Німеччина, Іспанія).²

У деяких країнах декларування може охоплювати не тільки осіб, уповноважених на виконання функцій держави, а й **членів їхніх родин** (Литва, Польща).

Використовуються різні способи **розкриття декларацій**, зокрема:

- надання інформації за запитами громадян та ЗМІ
- публікація в офіційних виданнях
- публікація на сайтах відповідних державних органів³

Багато країн оприлюднюють інформацію з декларацій в інтернеті. Відсоток країн, де **оприлюднюються майнові декларації**:⁴

Санкції за неподання декларацій або недостовірну інформацію:

- Кримінальні – Литва, Польща
- Адміністративні – найбільш поширеними є штрафи
- Дисциплінарні – догана, зниження заробітної плати, звільнення

¹ <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/25735/9781464809538.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

² <https://forbiddentoforbid.org.ua/uk/analiz-mizhnarodnogo-ta-ukrayinskogo-prava-shhodo-protydiy-korupcii/>

³ <http://bit.ly/2wAhsmC>

⁴ <http://bit.ly/2ilD68E>

Литовська Республіка

У Литві існує подвійний механізм декларування для забезпечення прозорості діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави:

1. декларування активів і доходів
2. декларування приватних інтересів

Система **декларування активів і доходів** була прийнята в 1993 році; даний інструмент спрямований на забезпечення фінансового контролю та нагляду за матеріальним становищем державних посадових осіб.

Декларування приватних інтересів було запроваджено у 1996 році для запобігання конфліктів між державними і приватними інтересами.

	Декларування активів і доходів	Декларування приватних інтересів
Суб'єкти декларування	Державні посадові особи, призначені на політичні посади; кандидати на політичні посади; державні службовці; судові пристави; нотаріуси; судді; прокурори; військовослужбовці; керівники державних вищих навчальних закладів; інші категорії посадових осіб; члени Кабінету міністрів; члени Європарламенту ⁵	Державні політичні діячі; державні службовці; судді; професійні військові; військовослужбовці; працівники установ бюджетної сфери і держустанов, наділених адміністративними повноваженнями; працівники підприємств, які отримують фінансування з державного або місцевого бюджету; інші особи, що мають повноваження у сфері державного управління; голови політичних партій та їхні заступники; кандидати в члени Сейму чи на посаду Президента; кандидати в члени місцевих органів самоврядування; кандидати в члени Європарламенту ^{6,7}
Відомості про родину	У декларацію включаються відомості про власність чоловіка/дружини . Також вказується інформація про дітей віком до 18 років	У декларацію включаються відомості про чоловіка/дружину . Особа, яка заповнює декларацію, може не вказати відомості щодо свого чоловіка/дружини, якщо подружжя не проживає разом ⁸
Санкції	За ухилення від подачі декларацій, подання декларації із запізненням передбачено адміністративну або кримінальну відповідальність	За порушення вимог щодо декларування приватних інтересів передбачено дисциплінарну або адміністративну відповідальність

⁵ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D4A66ACB9F97/dlcXkMgalJ>

⁶ <https://www.oecd.org/daf/anti-bribery/48973261.pdf>

⁷ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C0E550D6ADF0/uDNeoKzqaE>

⁸ <https://www.oecd.org/daf/anti-bribery/48973261.pdf>

Розкриття відомостей з декларацій	<p>Декларації про річні доходи і активи не публікуються (<i>лише у випадку надання декларантом згоди</i>).</p> <p>Публікуються декларації кандидатів на політичні посади, Президента, членів Сейму, членів Європарламенту, Прем'єр-міністра, міністрів, канцлера, віце-канцлера, директора канцелярії Прем'єр-міністра, генерального прокурора, державного контролера і його заступників, посадових осіб податкових органів, інших службовців, за винятком співробітників оперативних органів⁹</p> <p>Центральна податкова адміністрація публікує декларації у додатку до <i>Valstybės žinios</i> (урядового вісника)</p>	<p>Щорічні декларації публікуються за державний рахунок у Valstybės žinios (урядовому віснику) не пізніше 1 травня. Сюди входять декларації Президента; членів Сейму; Прем'єр-міністра; міністрів та їхніх заступників; суддів Конституційного суду; генерального прокурора і його заступника; керівників департаментів, служб та інспекцій, створених при міністерствах; голови правління Банку Литви та <i>інших державних службовців, які перебувають на ключових посадах</i>. Крім цього, декларації доступні на сайті Головного комітету з професійної етики: http://vtek.lt/</p> <p>Декларації осіб, які займаються <i>розвідкою, контррозвідальною чи оперативною діяльністю, не публікуються</i>¹⁰</p>
-----------------------------------	--	---

Республіка Польща

У Польщі не всі державні службовці декларують свої доходи. Суб'єктами декларування є **особи, які виконують функції держави та займають ключові посади** як на національному, так і на регіональному рівнях (наприклад члени уряду, депутати, керівники центральних офісів, керівники місцевих органів влади тощо). Суб'єкти декларування також вказують дані про дружину/чоловіка.

Інформація, що міститься у декларації, є загальнодоступною, за винятком адреси місця проживання декларанта та місцезнаходження його майна.

Декларування фінансового стану	
Суб'єкти декларування	<ul style="list-style-type: none"> • депутати Сейму та Сенату^{11,12} • члени уряду • державні секретарі при міністерствах та їхні заступники • керівники та заступники центральних офісів (<i>у тому числі керівник та заступник Центрального антикорупційного бюро; керівник та заступник Агентства внутрішньої безпеки; керівник Агентства зовнішньої розвідки; керівник Служби контррозвідки</i>) • працівники державних установ, в тому числі державні службовці, які перебувають на управлінських посадах • директор Вищої контрольної палати та його заступники • співробітники управління Генерального прокурора • керівники, секретарі та казначей місцевих органів влади • співробітники регіональних палат аудиту, що займають посади: <i>президент, член колегії, начальник відділу та інспектора з контролю</i> • працівники державних банків, які займають посади: <i>президент, віце-президент, член ради директорів та казначей</i> • працівники державних підприємств, що займають посади: <i>директор, його заступник та головний бухгалтер</i>

⁹ <https://www.oecd.org/daf/anti-bribery/48973261.pdf>

¹⁰ <http://vtek.lt/index.php/deklaravimas>

¹¹ <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/page.xsp/formularzeosw>

¹² <http://www.sejm.gov.pl/prawo/mandat/kon6.htm>

	<ul style="list-style-type: none"> працівники державних установ, що займають посади: президент, віце-президент, директор територіального відділення та його заступник¹³
Відомості про родину	У декларації включаються відомості про доходи та власність чоловіка/дружини
Санкції	За фальсифікацію або приховування даних про фінансовий стан передбачено адміністративну відповідальність (<i>штраф</i>) або кримінальну відповідальність (<i>позбавленням волі на строк до 5 років</i>) ¹⁴
Розкриття відомостей з декларацій	Інформація, що міститься у декларації, є загальнодоступною, за винятком адреси місця проживання декларанта та місцезнаходження його майна. ¹⁵ Інформація публікується у спеціальному Реєстрі http://rk.pkw.gov.pl/ , який підтримується та оновлюється Національною виборчою комісією (<i>Państwowa Komisja Wyborcza</i>)

Сполучене королівство Великої Британії

Система декларування Великої Британії є частиною політики **етичних стандартів у державному секторі**, а не інструментом боротьби з корупцією. Саме цим **британська система декларування відрізняється** від інших проаналізованих країн. Декларування інтересів регулюється **Кодексами поведінки** (наприклад [Кодекс поведінки членів Палати Лордів](#); [Кодекс поведінки членів Палати Громад](#); [Міністерський кодекс](#)).

У Великобританії державні службовці повинні **декларувати інтереси**. Цей тип декларування є обов'язковим для **депутатів та членів уряду**. Члени Парламенту повинні повідомляти про **фінансові інтереси** протягом 28 днів з моменту отримання вигоди (*надавати інформацію про будь-які фінансові/нефінансові винагороди, які можуть впливати на дії члена уряду або парламенту*).

Співробітники Палати Громад і Палати Лордів також реєструють свої інтереси та подають інформацію щодо зовнішньої зайнятості. Такі відомості повинні подавати і **журналісти**, акредитовані до Прес-галереї.

Декларації про інтереси членів та співробітників парламенту є публічними та знаходяться у відкритому доступі в **Реєстрі інтересів Палати громад та Палати Лордів**. Також ведеться *Реєстр інтересів секретарів і референтів членів парламенту*¹⁶, *Реєстр інтересів співробітників членів Палати Лордів*¹⁷, *Реєстр інтересів журналістів*¹⁸ (реєстри оновлюються кожні два тижні). З 2009 року публікується «Список інтересів міністрів».

Декларування інтересів / Register of Interests	
Суб'єкти декларування	Члени Парламенту та уряду; співробітники Палати Громад та Палати Лордів; державні службовці; акредитовані до Парламенту журналісти
Відомості про родину	Члени Парламенту повинні включати в свої декларації сімейні інтереси та інтереси тісно пов'язаних з ними осіб
Санкції	За нерозкриття інформації щодо інтересів державних службовців передбачено дисциплінарну відповідальність. Недотримання членами Парламенту Кодексу поведінки може призвести до тимчасового припинення виплати заробітної плати

¹³ <https://www.arslege.pl/ustawa-o-ograniczeniu-prowadzenia-dzialalnosci-gospodarczej-przez-osoby-pelniace-funkcje-publiczne/k762/>

¹⁴ <https://www.arslege.pl/ustawa-o-ograniczeniu-prowadzenia-dzialalnosci-gospodarczej-przez-osoby-pelniace-funkcje-publiczne/k762/>

¹⁵ <http://www.sejm.gov.pl/prawo/mandat/kon6.htm>

¹⁶ <http://bit.ly/2viviYnI>

¹⁷ <http://bit.ly/2vAUF61>

¹⁸ <http://bit.ly/2w8Wvyu>

Розкриття відомостей з декларацій	<p><i>Для громадськості є відкритими:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Реєстр фінансових інтересів членів парламенту • Реєстр інтересів секретарів і референтів членів парламенту • Реєстр інтересів членів Палати Лордів • Реєстр інтересів співробітників членів Палати Лордів • Список інтересів міністрів
-----------------------------------	--

Федеративна Республіка Німеччина

Депутати Бундестагу не декларують майно. Згідно з **Кодексом поведінки Бундестагу**, вони зобов'язані заповнити форму декларації з відповідними поясненнями щодо **доходів, отриманих поза парламентом** (наприклад робота перед членством у парламенті, частки в приватних корпораціях, подарунки, інші вигоди від політичної активності тощо).¹⁹ Сума доходів, пов'язаних з роботою за сумісництвом або за договорами, вказується, якщо загальний дохід одного договору перевищує 1000 євро на місяць або 10 000 євро в рік.

Обов'язковою для усіх **державних службовців** є вимога повідомляти керівників про роботу за сумісництвом та потенційні конфлікти інтересів.²⁰ Ця інформація не оприлюднюється.

	Декларування доходів депутатів Бундестагу
Суб'єкти декларування	Депутати Бундестагу
Відомості про родину	Відомості про членів родини у декларацію не вносяться
Санкції	У разі незначного порушення або недбалості, <i>наприклад порушення термінів подачі інформації</i> , члену Бундестаг загрожує попередження або адміністративний штраф
Розкриття відомостей з декларацій	Публікуються відомості лише про членів Бундестагу. Оприлюднення відбувається в офіційному довіднику та на сайті парламенту. Інформація, що подається депутатами про їхні доходи, публікується лише в спрощеному вигляді – не вказуються суми доходу, а лише категорії доходу (<i>від 1 000 до 250 000 євро</i>) ²¹

¹⁹ <http://bit.ly/2iCyhCF>

²⁰ Закон про федеральних службовців / Bundesbeamtengesetz

²¹ https://www.bundestag.de/parlament/aufgaben/rechtsgrundlagen/go_btg/anlage1/245178

Порівняльна таблиця

	Тип декларування	Суб'єкти декларування	Чи вказуються у декларації відомості про родину	Відповідальність за порушення вимог щодо декларування	Оприлюднення інформації з декларацій
Литовська Республіка	Декларування активів і доходів	Державні посадові особи, призначені на політичні посади; кандидати на політичні посади; державні службовці; судові пристави; нотаріуси; судді; прокурори; військовослужбовці; керівники державних вищих навчальних закладів; інші категорії посадових осіб; члени Кабінету міністрів; члени Європарламенту	Так <ul style="list-style-type: none"> • відомості про власність чоловіка/дружини • інформація про дітей віком до 18 років 	Так <ul style="list-style-type: none"> • Адміністративна • Кримінальна 	Так Центральна податкова адміністрація публікує декларації ключових посадових осіб у додатку до <i>Valstybės žinios</i> (урядового вісника)
	Декларування приватних інтересів	Державні політичні діячі; державні службовці; судді; професійні військові; військовослужбовці; працівники установ бюджетної сфери і держустанов, наділених адміністративними повноваженнями; працівники підприємств, які отримують фінансування з державного або місцевого бюджету; інші особи, що мають повноваження у сфері державного управління; голови політичних партій та їхні заступники; кандидати в члени Сейму чи на посаду Президента; кандидати в члени місцевих органів самоврядування; кандидати в члени Європарламент	Так вказуються відомості про чоловіка/дружину	Так <ul style="list-style-type: none"> • Дисциплінарна • Адміністративна 	Так <ul style="list-style-type: none"> • доступні на сайті Головного комітету з професійної етики: http://vtek.lt/ • декларації ключових посадових осіб публікуються у <i>Valstybės žinios</i>
Республіка Польща	Декларування фінансового стану	депутати Сейму та Сенату; члени уряду; державні секретарі при міністерствах та їхні заступники; керівники та заступники центральних офісів; працівники державних установ, які перебувають на управлінських посадах; директор Вищої контрольної палати та його заступники; співробітники управління Генерального прокурора; керівники, секретарі та казначеї місцевих органів влади; працівники державних банків; працівники державних підприємств та ін.	Так вказуються відомості про доходи та власність чоловіка/дружини	Так <ul style="list-style-type: none"> • Адміністративна • Кримінальна 	Так Інформація публікується у спеціальному Реєстрі http://rk.pkw.gov.pl/
Сполучене королівство	Декларування інтересів	Члени Парламенту та уряду; співробітники Палати Громад та Палати Лордів; державні службовці; акредитовані до Парламенту журналісти	Так члени Парламенту повинні вказувати: сімейні інтереси та	Так <ul style="list-style-type: none"> • Дисциплінарна • Адміністративна 	Так Інформація публікується у <i>Реєстрах інтересів (члени обох Палат, працівники</i>

Великої Британії			інтереси тісно пов'язаних з ними осіб		<i>Палат)</i> та у <i>Списку інтересів міністрів</i>
Федеративна Республіка Німеччина	Декларування доходів депутатів Бундестаг	Депутати Бундестагу	Ні відомості про членів родини у декларацію не вносяться	Так <ul style="list-style-type: none"> • Дисциплінарна • Адміністративна 	Так Публікуються відомості <i>лише про членів Бундестагу</i> в офіційному довіднику та на сайті парламенту

Інформацію підготувала Анастасія Паршикова,
аналітик Європейського інформаційно-дослідницького центру
<http://euinfocenter.rada.gov.ua/>